

Крім того, в результаті порівняння цих блоків, були виявлені значні розбіжності між блоками “студент” та “викладач”, які проявляються у різній кількості образів, що утворюють кожний блок, а також у їх середній вазі. Так, у блок “студент” увійшло 13 образів з середнім рівнем представництва кожного 33 %. У порівнянні з “викладачем” – 9 – та 18,5 % відповідно.

Отримані дані, в результаті проведення нашого дослідження, дозволяють зробити важливий висновок. У процесі професійної діяльності у викладача з фізичного виховання формується його концептуальна модель, в якій значне місце посідають образи, що стосуються студентів та самого себе. Крім того, встановлено, що у викладачів бачення себе у професійній діяльності на багато нижче стосовно до бачення студента. Викладач намагається вчити студента, при цьому недостатньо звертає увагу на себе, як на суб’єкта педагогічної діяльності. Ця обставина, на наш погляд, у подальшому може стати перешкодою у напрямку підвищення ефективності їхньої професійної діяльності а також стримувати свій особистісний розвиток і потребує проведення більш глибокого аналізу тих причин, що її спричиняють.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богомоллова Н.Н., Стефаненко Т.Г. *Контент-аналіз: Спецпрактикум по соціальної психології.* – М.; 1992. – 63 с.
2. Еникеев М.И. *Общая и социальная психология: Учебник для вузов.* – М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА-М, 1999. – 624 с.
3. Ломов Б.Ф. *Методологические и теоретические проблемы психологии.* – М.: Наука, 1984, 444 с.
4. Солтик О.О. *Аналіз моделей діяльності викладача фізичного виховання. Молода спортивна наука України: Збірник наукових статей з галузі фізичної культури та спорту.* – Львів: ЛДІФК, 2001 – Вип. 5. – Том 1, - С.166-168.

CONTENT OF THE CONCEPTUAL MODEL OF PHYSICAL EDUCATION LECTURER OLEXANDER SOLTYK

National University of Physical Education and Sport of Ukraine.

In this article conceptual model of the activity of physical education lecturer is proposed, observed as psychical images which are joint in three blocks: “student”, “lecturer” and “other images”.

ДО ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ПАРАМЕТРІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СПЕЦІАЛІСТА З МЕНЕДЖМЕНТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

НАТАЛІЯ ТКАЧЕНКО

Національний університет фізичного виховання і спорту України

За сучасних умов серед факторів, без яких неможливо уявити реальність принципів змін у політиці, економіці та соціальному житті нашого суспільства, важливе місце посідає необхідність істотних змін у системі освіти [1, 3, 5].

Саме наприкінці ХХ століття та на початку ХХІ почався бурхливий процес розвитку освітніх технологій. Слід відзначити, що технологізація освіти – це один з провідних напрямів сучасної реформи школи.

Проголошення державного суверенітету дало можливість Україні вийти в якості самостійного суб'єкта на міжнародну спортивну арену, створити Національний олімпійський комітет, надати незалежний статус федераціям, принципово змінити вимоги до системи кадрового забезпечення у відповідності до сучасних соціально-економічних умов, що значною мірою обумовило розвиток нових спеціалізацій та напрямків ступеневої підготовки фахівців (молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр тощо).

Таким чином, перехід в останні роки на багаторівневу систему освіти, введення механізму акредитації чітко визначає статус кожного навчального закладу, його можливості та перспективи подальшого розвитку, а також обумовлює необхідність розробки та опрацювання модельних характеристик підготовки спортивних менеджерів на освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліст [2, 4, 5].

Сучасний етап розвитку вищої школи вимагає впровадження нових ефективних організаційних форм та методів навчального процесу, які покликані розвивати у студентів здатність швидко адаптуватися до умов професійної діяльності, опановувати та використовувати нові теоретичні знання, оперативно приймати управлінські рішення в галузі фізичної культури і спорту тощо. У зв'язку з цим особливого значення набуває розробка нових модельних характеристик спеціаліста відповідно до сучасних соціально-економічних умов.

Розробка та створення такої моделі підготовки є необхідною умовою подальшого вдосконалення кадрової політики у сфері управління та менеджменту фізичного виховання і спорту.

Разом з цим досі не розроблено єдиного підходу до побудови таких моделей. Як свідчать результати досліджень літературних джерел [3,4], мають місце різні підходи до розробки таких моделей. Так, одні моделі відображають нормативні вимоги, другі - функціональні обов'язки фахівців, або те й інше разом. При цьому детальний опис функціональних обов'язків здійснюється шляхом безпосереднього, поелементного відображення роботи фахівця. Такі моделі, як правило, доповнюються переліком вимог до професійних якостей, які необхідні фахівцю відповідного рівня кваліфікації.

Таким чином, вивчення та поглиблений аналіз професійної діяльності стає визначальним підходом до побудови процесу підготовки та підвищення кваліфікації фахівців.

Як свідчать дослідження (Зволінська Н.Н., Маслов В.І., Шкретій Ю.М. та ін.), визначальним параметром у створенні моделей підготовки спеціаліста є дослідження професійної діяльності менеджера у фізкультурно-спортивній організації.

Для визначення основних параметрів модельних характеристик спеціаліста з менеджменту нами було проведено соціологічні дослідження. Методом анкетування було охоплено 148 фахівців галузі фізичної культури і спорту, які забезпечують керівництво різних організацій та їх структурних підрозділів. Визначено 4 групи респондентів відповідно до стажу їх роботи. Так, І група охоплює фахівців, стаж роботи яких до 5 років - їх чисельність склала більш

третини опитаних фахівців (**38,8%**). Наступні II і III групи поєднують фахівців, стаж яких становить від 5 до 14 років – **37,4%** та від 15 до 24 років – **12,9%**, у IV групі представлено фахівців, які працюють понад 25 років – **10,9%**.

Отримані в ході дослідження дані дозволили встановити, якою мірою вузівські знання допомогли респондентам адаптуватися до професійної діяльності. Нами було запропоновано чотири варіанти відповіді:

- ✓ дозволили повною мірою;
- ✓ частково дозволили;
- ✓ не дозволили;
- ✓ важко відповісти.

Встановлено, що думки респондентів різняться залежно від стажу роботи. Так, найбільша кількість фахівців, цілком адаптованих до професійної діяльності, представлена у III групі – **52,6%**, тоді як в інших групах фахівців, які повною мірою адаптувалися, набагато менше, а саме у I групі – **19,3%**, у II групі – **30,9%** та у IV групі – **43,7%**.

Разом з цим, значна кількість респондентів I, II і IV груп відзначили лише часткову адаптацію до професійної діяльності (**66,7%**, **63,6%**, **56,2%** відповідно).

Дані дослідження свідчать про те, що за нових соціально-економічних умов має місце тенденція швидкого старіння знань, яка у свою чергу не дає можливості респондентам повною мірою адаптуватися до професійної діяльності.

У ході дослідження нами виявлено фактори, що негативно впливають на ефективність діяльності фахівців галузі фізичної культури і спорту. Серед найбільш вагомих респонденти I, II, III груп відзначили невміння використовувати повною мірою теоретичні знання у практичній діяльності (**21,51%**, **27,5%** і **26,19%** відповідно), тоді як респонденти IV групи у першу чергу, відзначили відсутність навичок самостійної роботи (**19,44%**). На другу за значенням позицію респонденти I групи поставили відсутність навичок самостійної роботи (**20,4%**), тоді як респонденти II і III груп відзначили слабку методичну підготовку (**22,5%** і **16,7%**), разом з цим у III групі другу позицію також займає відсутність навичок аналізу та оцінки конкретної ситуації **16,7%**, а у респондентів IV групи – невміння використовувати теоретичні знання у практичній діяльності та відсутність навичок роботи з інформацією – **16,7%**.

Таким чином, можна припустити, що одним з основних факторів, які негативно впливають на ефективність професійної діяльності керівників фізкультурно-спортивних організацій, є недостатня організаційно-управлінська практична підготовка (**23,5%**), а також відсутність навичок самостійної роботи (**14,3%**). Через це при підготовці фахівців варто акцентувати увагу не тільки на формуванні нових знань та умінь, але й на практичній підготовці. Це дозволить, з одного боку, активізувати процес навчання студентів, а з іншого – розвивати необхідні для менеджера навички розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень, логічне та економічне мислення, вдосконалювати аналітичні та комунікативні навички.

У ході дослідження нами було визначено основні управлінські функції керівників організацій фізкультурно-спортивної спрямованості різних форм власності. Аналіз отриманих даних дозволив встановити, що однією з основних функцій керівників (незалежно від стажу роботи) – є визначення мети (**17,4%**,

19,7%, 15,8%, 18,01% відповідно). Стосовно другої та третьої позиції розділилися думки респондентів I групи та респондентів II, III, IV груп. Так, респонденти II, III, IV груп відзначили здійснення планування, пов'язаного з виконанням діяльності (14,3%, 13,95%, 13,35% відповідно), тоді як респонденти I групи – забезпечення необхідних умов для ефективного здійснення діяльності (14,58%). На третю позицію респонденти I групи поставили планування (13,27%), тоді як інші респонденти – забезпечення необхідних умов (14,13%, 13,79%, 13,04% відповідно).

Проведені дослідження дозволили встановити, що особливого значення за сучасних умов набуває практична підготовка випускників до професійної діяльності та виконання основних управлінських функцій, таких як: визначення мети, планування та забезпечення необхідних умов для здійснення діяльності тощо.

На думку дослідників (Красавцев П.В., Левківський К.М., Решетень І.П., Шкретій Ю.М. та ін.), успіх у професійній діяльності насамперед забезпечують спеціальні знання, вміння та навички, які складають основу компетентності фахівця. Фахова підготовка також передбачає інтенсивний процес самоосвіти і самоуправління, що сприяє вдосконаленню індивідуальних навичок та накопиченню практичного досвіду, що у свою чергу стає вагомим фактором успіху.

Разом з тим особливу увагу варто приділяти вдосконаленню форм контролю за самостійною діяльністю студентів, наданню їм допомоги в оволодінні навичками та прийомами роботи літературою, вмінням користуватися різними засобами інформації з метою пробудження у них інтересу до самостійної пізнавальної діяльності. Систематичний та послідовний контроль знань студентів відіграє важливу роль у забезпеченні планомірної та самостійної діяльності. Форми і методи контролю повинні бути максимально гнучкими і конкретними, методично обґрунтованими.

Як свідчать наші дослідження, проблема розробки моделі діяльності фахівця взагалі і з менеджменту фізичного виховання і спорту зокрема є одним із важливих напрямків дослідження у вітчизняній та закордонній освіті. На думку провідних спеціалістів, побудова таких моделей дозволяє оптимізувати підготовку висококваліфікованих кадрів, значно скоротити при цьому період їх адаптації до майбутньої професійної діяльності.

У свою чергу це дозволить вдосконалити професійну підготовку фахівців з менеджменту, поліпшити діяльність фізкультурно-спортивних організацій і галузі взагалі, а також сприяти реалізації Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та виконанню Цільової комплексної програми «Фізичне виховання – здоров'я нації».

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про освіту" // *Освіта*. – 1991. – 25 червня.
2. *Фізичне виховання - здоров'я нації (1999 -2005 рр.): Національна програма / Державний комітет України з фізичної культури і спорту*. - К., 1998. - 41с.
3. *Сучасні системи вищої освіти: досвід, проблеми, перспективи // Матеріали наук.-практ. конф.* – К.: Інститут змісту та методів навчання, 1996. – 219 с.
4. *Ткаченко Н. Моделювання професійно-кваліфікаційної характеристики фахівця з менеджменту фізичного виховання і спорту.// Молода спортивна наука*

України: Збірник наукових статей в галузі фізичної культури та спорту. - Львів: ДДІФК, 2001. - Випуск 5. - Т.1. - С.177-181.

Шкретий Ю.М., Лахманюк Т.В. Система підготовки кадрів для сфери фізической культури и спорта на Украине // Олимпийский спорт и спорт для всех: Тезисы V Международного научного конгресса. - Минск: Белорусская государственная академия физической культуры, 2001. - С. 330-331.

THE PROBLEMS OF MODELING THE MAIN PARAMETERS OF QUALIFIED CHARACTERISTIC OF SPECIALIST FROM PHYSICAL EDUCATION AND SPORT MANAGEMENT

NATALIA TKACHENKO

National University of Physical Education and Sport

The aim of the research has been to observe the problems of modeling the main parameters of qualified characteristic of specialist from physical education and sport management.

ПРАВОВА І НОРМАТИВНА БАЗА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ТРЕТЬЯКОВ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Науково-методичного центру вищої освіти

З моменту проголошення України як незалежної держави почалось запрацювання правових законів України у всіх сферах і галузях народного господарства, в тому числі в галузі освіти.

Одним із стратегічних напрямів процесу державотворення в Україні на сучасному етапі є реформування системи вищої освіти. Основні завдання щодо її розбудови і докорінного оновлення визначені Законом України "Про освіту". Указом Президента України "Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні", національною програмою "Освіта:

Україна ХХІ століття" та іншими документами.

Державна політика в цій галузі спрямована на досягнення українською освітою сучасного світового рівня, відродження й подальший розвиток національних науково-освітніх традицій, оновлення змісту, форм і методів навчання, примноження інтелектуального потенціалу суспільства. "Розбудова системи освіти, її докорінне реформування, - наголошується в національній програмі "Освіта: Україна ХХІ століття", - мають стати основою відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу, виходу вітчизняної науки, техніки і культури на світовий рівень, національне відродження, становлення державності та демократизації суспільства в Україні".

Здійснення цих стратегічних накреслень у галузі вищої освіти значною мірою залежить від стану її нормативно-правової бази, яка мала бути надійним підґрунтям і системою орієнтирів у практичній діяльності вищих закладів освіти, їх керівників, усіх учасників навчального процесу.